

Nadalje govorimo o samostanih v Mariboru, in tudi tu se bomo prepričali, da „lučnjaki“ druga ne znajo kakor cerkvene ustanove rušiti, pobožna sporočila pod klop metati.

Gospodarske stvari.

Nekoliko zdravih načel,

po katerih se pride do zboljšane in požlahtnjene plemena domače živine, posebno molznih krav.

Živinoreja je v tako tesni zvezi z poljedelstvom, da jedno brez drugega ne more napredovati. Ako se ne da tajiti, da visi živinoreja od razvitka poljedelstva, se more še z večjo pravico na robe trditi, da poljedelstvo brez pomoči živinoreje napredovati ne more.

Dva glavna pogoja sta pa, od katerih poglavito odvisi razvitek živinoreje, in sicer: obilna hrana in pa dobro, svojim okolnostim prikladno pleme.

Ako prijatelj lepe živine pride na veliko živinsko razstavo, se ne more dosti načuditi lepim, vsakovrstnim plemenom goveje živine. Ali zelo bi se pregrešil proti umnim pravilom živinoreje, ako bi za svoje pokrajine nakupil goved le po očesu, češ, da bodo iz te matice tudi pri njem jednako lepa goveda se izgojila. Kakor rastline, tako ima tudi živina svoje podnebje, svoje kraje, katerim se je njih život tako privadil, da bi prenesena pod drugo nebo in v druge razmere, ako bi se jim ne moglo privaditi, moralo ali poginiti ali se pa znatno premeniti. Da se s premembo podnebja in drugih naravnih okolnosti tudi zvanji organizem in notranja narava živine menja, to je resnica tako jasna kakor beli dan, in ni treba je dokazovati. Pa tudi to je po tolikih skušnjah dokazano, da na priliko švicarska, holandska in angleška krava ni več ona ista v daljnem, tujem kraju, in ne bode toliko in jednakega mleka dajala pri tamošnji hrani in krajevih okolnosti, kakor ga je dajala v svojem kraju, pri domači hrani in domačih okolnostih. Tu se boče tvoja domača krava pri dobri hrani in priličnem gletanju, ako je le nekoliko boljšega domačega plemena, kot mlekarica bolje obnesla od velikega holandskega ali švicarskega plemena.

Holandske krave so res znane kot najobilnejše mlekarice, kajti dajajo po 12—16 pintov (hokalov) mleka na dan. Ali umni gospodarji so nehali v novejšem času si omišljevati takih krav, ktere brž po oteljenju dajajo cele kable (škaf) mleka, ki je pa le bolj prazno in vodeno, nikakor mastno; tudi množina pojema bolj in bolj, in davno pred popolno brestjostjo celó na polovico pade. Ako se pa po kaki nezgodi takim mlekaricam krma nekoliko prikrajša, preneha obilnost mleka še pred časom.

Zarad tega umni gospodarji več skrbí in pozornosti na take krave obračajo, ktere pri zmerni hrani dajejo, če tudi znatno manj, pa vendar od prvega blizo do drugega teleta jednako mero mastnega in dobrega mleka.

Treba samo paziti, da se biki gledé postave in velikosti odberó primerni kravam; kajti ako se odberejo preveliki in pretežki biki, se lahko zgodi, da se krava težko in nevarno oteli.

Potem takem ne velja krave slučajju prepuščati, marveč treba kravo in bika dobro poznati. Kako bi se pa tam mogla živina zboljšati in požlahtniti, kdor se krave in biki slučajju prepuščajo? Tu mora sicer že dobro pleme rakovo pot iti.

Če pa hočemo domače pleme požlahtniti, še ni zadosti, da pazimo na pripuščanje goved, ampak treba tudi na odrejaevanje telet vso pozornost obračati. Prva skrb bodi toraj gospodarju, da se teleta ne samo z dobro krmo redijo, ampak da se pri krmljenju na red in pravi čas pazi.

Ako si gospodar hoče živino požlahtniti in zboljšati, mora natanko prerajati, koliko goved da zamore s krmo, na svojem zemljišču pridobljeno, skoz leto prerediti.

Treba je namreč krmo, živini namenjeno, na dvoje ločiti: jeden del potrebuje govedo za vzdržanje svojega življenja, drugi del pa za pridelovanje, t. j. za mleko, meso, gnoj, delo itd. Ako gospodar daje samo toliko hrane, kolikor je njej za življenje potrebno, naj ne pričakuje od krave niti obilnega, niti dobrega mleka. Kdor hoče doseči cil in konec, mora se tudi poslužiti sredstev, t. j. krmi krave obilno.

Vrednost dobre mlekarice en ceni se toliko po tem, koliko, ampak kakega mleka v določenem času dá z ozirom na potrošeno hrano. Za to velja v novejšem času za dobro mlekarico naslednje merilo: koliko in kakega mleka da hrana od jednega centa dobrega sena daje. (Konec prih.)

Zadnja kop. Göthe, ravnatelj sadje- in vinorejske šole poleg Maribora, priporoča v svoji izvrstni knjigi „Der Weingarten“*) jesensko kop vinograda, preden močni mraz nastopi. On pravi, da je to obdelovanje zemljišča v vinogradu prav važno in zasluži, da se povsodi vpelje; kajti tako je mogoče, da mraz grudasto površje vinograda prešine in redivne obstanke zemlje bolj razkroji. Mokrota se tako globokeje v zemljo spusti in za suho poletno vreme koreninam v globočini ohrani. Važno pa je tudi to, da v jeseni obdelanih vinogradov spomladi plevel tako hitro ne preraste in se torej lahko pozneje kopajo, kar spomladi zabrani, da trs tako hitro ne začne gnati in se tako pomladanskemu mrazu lažje odtegne. Znano je namreč, da v rano prekopenih tleh trs preje žene, kakor v neprekopenih.

*) O ti knjigi spregovorimo prihodnjič kaj več!

Kdor hoče prihodnje leto obilno lepih murk (kumar. krastavcev) si pridelati, naj zato že zdaj skrbi, in prostor, na katerem hoče prihodnje leto murke sejati, pripravi. Dobro izkušen vrtnar navetuje ta le način: Zemljišče za murke se že jeseni izdatno s kravjem gnojem pognoji in potem o lepem, suhem vremenu globoko prekoplje. Tako prekopan prostor, grudast in nezravn, ostane čez zimo, da ga mrz dobro predela in se gnoj razkroji. Ko pride spomladi ugodni čas sajenju murk, se iznova prekoplje, v gredice razdeli, po katerih se dva palca široki in enoliko globoki žlebiči potegnejo. Ti se za tri četrti z stranišnim gnojem nadelajo, na ktere ga se potem toliko prsti nasiplje, da so grêde zopet ravnega površja. Zdaj se potegnejo poleg starih žlebičev novi, v ktere se murkino seme položi in na dalje po navadi ravna. Tako, piše izveden posestnik, že več let semkaj ravnam in si pridelam tudi v letih, ki niso najbolj ugodna kumaram, ne le obilno, ampak tudi prav lepih kumar.

Kdor ima jabelčnih, gruševih in družih pešek ter jih misli posejati, naj to stori zdaj, predno zemlja zmerzne. Seveda mora biti prostor za to dobro pripravljen, v zavetju, na solcu, globoko prekopan, in če zemlja že ni sama na sebi močna in mastna, naj se pognoji s preperelim, starim gnojem. Tako se dobijo že prvo leto močni, za pol sežnja visoki divjaki, ktere drugo leto že lahko epiš.

Cepljenci na prodaj. Vrli narodnjak in slavno znani sadjerec, Tomaž Spindler, pri Malinedelji, ima v svoji drevesnici nad 30 jezer raznih zlahntnih in cepljenih drevesc. Nad tisoč 7—8 čevljev visokih in do 3 palce debelih ponuja poš. občinstvu po 50 krajcerjev. Tudi manjše se dobé po 35 do 40 krajcerjev. Vse so zvečine mošanekega plemena.

Dopisi.

Iz Slovenjgradca 24. novemb. (Društveno življenje.) Prava doba za zborovanje je spet nastopila; začetek smo v nedeljo 23. t. m. napravili, in mislimo, prihodnjo zimo se prav pogosto zbirati.

Prvo v večerajšem zboru je bilo, da je prvomestnik prebral list, ktere ga je pisal društvu bivši naš kandidat, g. prof. Pajk, v zahvalo, da so volilci tukajšnjega okraja skoro vsi za-nj glasovali. Zbor je sprejel njegov dopis s srčnimi „Živio“-klici.

Po končanem govoru o denarju sploh in o denarnem stanju v Avstriji, — in po oziru na pretekle volitve za državni zbor omeni g. tajnik prihodnje petindvajsetletnice Njih Veličastva, presvitlega cesarja, ki se bode 2. dec. po vsej

Avstriji obhajala, razloži na kratko, v kakih bur-nih časih so vladarstvo nastopili, in kako je vsa doba njihovega vladarstva polna težav.

Na poziv govornika, da bi tudi mi Njihovemu Veličastvu svojo udanost izrazili, vstanejo zbrani društveniki in navdušeno zadoni po dvorani: Bog živi, Bog ohrani nam cesarja Franca Jožefa I.!

Na dalje opomni govornik še dveh neustrašljivih boriteljev za našo reč: g. Hermana, ki se v državnem zboru z besedo poteguje za nas, kakor je ravno une dni storil, in pa gosp. vrednika „Slov. Gospodarja“, ki se s peresom bori za naše pravice, in se kljub velikim težavam in zaprekam trudi za poduk in pravi napredek slovenskega ljudstva.

Z nenavadnim navdušenjem sprejme zbor predlog obema gospodoma svoje priznanje in zahvalo za njih trud izreči, kar se je tudi zgodilo.

Od Marije Snežnice. Iz visokega briba na slovenski meji se vidi na sosedne planine, ki so že globoko snegom pokrite. Tedaj zima je blizo, in vendar se vidi kedarkoli, kako se hrami in sad človeškega truda, letni pridelki, v plamenu in dimu razkadajo! Pred nekterimi dnevi je na murskem polju proti Lipnici 12 hramov, pred kratkim sta 2 hrama v Cmureški fari iz hudobije zažgana bila, v pondeljek jutro pred Katrinim je zopet posestvo v naši fari — kakor se sliši, od domačega sina, ki je zjutraj celo pijan prišel domu, požgano bilo. Drugi pa pravijo, da je kdo drugi iz sovraštva zapalil. — Zadnje dni so tudi na več krajih krave pokradli. Tedaj hudobni so ljudje, kaj pa še bo, ako se stariši hitro pogrozijo, da bodo nad kaplana planili, ako njihovega nemarnega ali celo hudobnega otroka v šoli kedaj z ostro besedo posvari!? Ali se je po tem takem čuditi, da gre vse križem, kakor je naš slavni Herman tako resnično naše stanje popisal.

Iz Griž pri Celji 24. novembra. (Felician Globočnik †) Moža stare korenine in ostrega, pa dobrega dušnega pastirja, ki je že čez 40 let služil v vinogradu Gospodovem, so danes v Grižah pokopali, in dobri farmani so v velikem številu zbrani rajnemu g. župniku, ki so njim že 21. leto bili dušni pastir, zadno čast skazali. G. Globočnika, nekdanjega sodelalca Slomšekovega, ni več; po le kratki boleznii so umrli 22. t. m., ko so 16. še božjo službo imeli in nenavadno dolgo pridigovali. G. Felicianja šaljive pesni so se rade tiskale v nekdanjih slovenskih listih, pa zraven šale so tudi resnobne in svete reči njegovo delo, kakor oddelek Slomšekovega „življenja Svetnikov“ za celi mesec majnik. Zadnja leta, odkar je Grižka fara bila g. Felicianu izročena, se ni nič več čitalo o njegovih duševnih izdelkih; pa saj pastirovanje v farah, kakor je Grižka, kjer je več tovarn in veliko rudokopov, in še druge okoljšine so že marsikteremu pisatelju glas vzele; pa kakor smo slišali g. Jeraja, žalskega župnika, v lepi nagrobnici rajnega čednosti razlagati, bil je lju-